

Objectief en transparant

Slachtveeproducenten gebaat bij neutrale karkasclassificatie ondanks kostenplaatje

In Vlaanderen is een nieuw systeem voor de karkasclassificatie voor runderen van start gegaan. Een neutrale classificatie en informatiedoorstroming staan centraal. Het bedrijfsmanagement kan nu ook op de karkaskwaliteit afgestemd worden.

Uit bedrijfsboekhoudingen blijkt dat inkomensverschillen tussen vleesveehouders slechts ten dele te verklaren zijn door de bedrijfsstructuur. Ze zijn ook en vooral te verklaren door verschillen in productiecijfers, zoals kg jaargroei per zoogkoe, aantal levend geboren kalveren per 100 zoogkoeien, sterfte én, in voorkomend geval, ook de verkoopcijfers van het slachtvee.

De slachtveewaarde wordt bepaald door de karkaswaarde, zelf een resultante van de karkassamenstelling (hoeveelheid verkoopbaar vlees, de verdeling van het vlees over de verschillende onderdelen) en de intrinsieke kwaliteit van het vlees (malsheid, kleur, smaak). Geslacht gewicht en de karkaskwaliteit (karkassamenstelling), waartegenover een prijs per kilogram staat, vormen dus bruikbare bedrijfsmanagementinformatie.

Neutraal en vooral transparant

Vanaf 1 augustus staat de Interprofessionele Vereniging voor het Belgisch vlees (IVB), onder leiding van ir. Mathieu Clauwers, borg voor een goed verloop van de karkasclassificatie met als grote nieuwigheid de verplichte informatiedoorstroming naar de producenten van slachtdieren onder toezicht oog van de verschillende betrokken overheden.

De interprofessionele organisatie IVB, waarin alle gedingen van de vleeskolom zijn verenigd (ook de veehouders via hun vakorganisaties), werd opgericht tijdens de eerste BSE-crisis, toen de prijzen van slacht-

Mathieu Clauwers: 'Wie niet eerlijk meespeelt zet zich op termijn zelf buiten spel'

Informatie-uitwisseling

Mathieu Clauwers heeft als gewezen fokkerijconsulent een oude droom om op basis van het geslacht gewicht en de karkaskwaliteit fokwaarden te kunnen laten berekenen voor de KI-stieren. Via selectie kan dan het bedrijfsinkomen worden gemaximaliseerd door de opbrengst per eenheid te verhogen. 'Nu we over een centrale database beschikken met bijna gestandaardiseerde slachtgegevens kan er werk van gemaakt worden', geeft Clauwers aan. 'De eerste contacten met de fokkerij-organisaties werden gelegd en de reacties zijn positief.'

Ook andere partijen hebben hun interesse in de slachtgegevens laten blijken. Het federaal Voedselagentschap FAVV bijvoorbeeld wenst de evolutie van bepaalde karakteristieken van de karkassen in kaart te brengen. 'Wettelijk moet in beide gevallen een en ander nog wel geregeld worden en moeten protocollen voor de informatie-uitwisseling opgesteld worden', aldus de IVB-verantwoordelijke.

Automatisering niet voor morgen

Momenteel steunt de indelingsmethode bij de runderen op een visuele, subjectieve beoordeling van het karkas en toekenning van codes (zie kader). In de varkenssector is er al lang een instrumentele indeling gesteund op objectieve metingen door specifiek daartoe ontwikkelde apparatuur. Voor runderen ligt

vee kelderden, terwijl hiervan bij de grootdistributie en slagers niets te merken viel. Vakorganisaties eisten en kregen een neutrale en transparante karkasclassificatie. 'Aanvankelijk voerde het IVB zelf de classificaties uit,' verhaalt Mathieu Clauwers, 'maar moeilijkheden op het vlak van uitvoering en kostprijsvorming zorgden voor een stroeve werking.'

Na moeizaam overleg werd een ander wettelijk kader geschapen dat IVB een nieuw elan geeft. In het nieuwe systeem staan de slachthuizen voortaan zelf in voor de classificatie met eigen erkend personeel. Het personeel wordt opgeleid door de cel voor Begeleiding van de Karkaskwalificatie van de universiteit Gent. Elk slachthuis moet er een procedure voor zelfcontrole op nahouden. 'De bevoegde overheid staat in voor de erkenning, IVB voor de systematische controle hierop', geeft Clauwers aan. 'Slachthuizen die na de inloopperiode geen goed rapport krijgen, komen onder verhoogd IVB-toezicht op kosten van het slachthuis zelf. Op termijn gaan we naar een waarderingscijfer voor elk slachthuis. Zo zal elke leverancier van slachtdieren weten waar hij aan toe is.'

De slachthuizen hebben de plicht om alle wegings- en classificatieresultaten mee te delen aan de producenten van slachtdieren en aan de centrale IVB-gegevensbank. Producenten werden gedefinieerd als de laatste sanitair-verantwoordelijke van het dier voordat het richting slachthuis vertrekt. De producent is in veel

gevallen de veehouder of de afmester. Keerzijde van de medaille is dat deze producenten mede moeten financieren aan de informatiedoorstroming. 'Dat kost 0,22 eurocent per karkas,' stelt Clauwers, 'bovenop de 0,60 eurocent voor de controlerende werking van IVB. Zonder IVB zou de informatie nooit bij de producenten zijn gekomen. Via het geslacht gewicht, de classificatie en de eraan gerelateerde prijsnotering kan de producent in de toekomst de verkoopwaarde van zijn dieren gaan bijsturen. Dat besef is nu groeiende.'

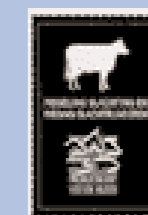
Karkasclassificatie in Nederland: herkenningstvignet maakt duidelijk of er correct gehandeld wordt

In Nederland bestaat sinds 1 januari 1995 een verplichte regeling voor het slachten, wegen en Seurop-classificeren van runderen. Slachtbedrijven waar per week meer dan 75 runderen worden geslacht vallen onder de regeling en zijn verplicht dit kenbaar te maken via een herkenningstvignet op de factuur. Zo is het de veehouder of handelaar meteen duidelijk of er op de juiste wijze wordt gehandeld en afgerekend.

De aanbiedingsvorm (wat mag en mag niet verwijderd worden), hoe het warm geslacht gewicht te bepalen, welke correcties voor gewichtsverlies in de slachtlijn moeten worden

toegepast, hoe karkassen moeten worden geclassificeerd: het staat nauwkeurig beschreven in een verordening van het Productschap Vee, Vlees en Eieren (PVE). Medewerkers van het Centraal Bureau Slachtveediensten (CBS) houden toezicht op de naleving van de verordening en voeren de Seurop-classificaties uit. De Commissie Kwaliteitsbewaking Classificatie (CKC) houdt onafhankelijk toezicht op de classificatie door het CBS onder andere door uitvoering van parallelclassificaties. Daarnaast houden controleurs van het PVE steekproefsgewijs toezicht op het slachten, wegen en de classificatie.

Toezicht en classificatie kosten per rund 1,30 euro excl. BTW en worden aan de slachthuizen aangerekend. Het slachtbedrijf mag zelf bepalen of het al dan niet deze kosten doorrekent aan de producent van de slachtdieren.

Herkenningstvignet regeling slachting en weging

Hoe karkasinformatie bekomen?

Al duizend producenten hebben zich aangemeld bij het IVB om de karkasclassificatie van hun runderen te kennen. Deze kennisgeving kan op verschillende manieren: op papier of, mits een persoonlijke toegangscode, via de IVB-website. Voor meer info: IVB, Trekschurenstraat 18 te 3500 Hasselt, 011-260540 of e-mail: info@ivb-interprof.be

Indeling van geslachte volwassen runderen

De indeling van geslachte volwassen runderen werd bij EG-verordening vastgelegd in 1981 om de transparantie op de markt te verbeteren en via interventiemechanismen als opslag en aankopen prijsregulerend te kunnen optreden. Mestkalveren zijn uitgesloten van de regeling. Het communautair indelingsschema is gesteund op drie criteria: de categorie (5 klassen: A, B, C, D en E), de beveelsdheid (5 klassen: Europ) en de vetheidsgraad (5 klassen: 1, 2, 3, 4 en 5).

De beveelsdheidsklasse S is facultatief en verwijst naar dikbiltypen als het Belgisch-witblauwras. Elke klasse kan bovendien in subklassen worden ingedeeld met +, - of 0. Deze laatste indeling is eveneens facultatief. Ongeveer vijftig procent van de slachthuizen in België past deze onderverdeling toe. Bij het beoordelen van de beveelsdheid speelt vooral het profiel van de bovenlijn van de bil. Het profiel van de bil is ofwel zeer sterk gerond (S), sterk gerond (E), licht gerond (U), rechthoekig (R) of hol (O & P).

De beoordeling van de vetheidsgraad van een karkas gebeurt op basis van de hoeveelheid bedekkingsvet en inwendig vet (nier- en bekkenvet). Veehouders kunnen met behulp van de door de sector algemeen aanvaarde omrekeningsfactoren de diverse te verwachten gewichten zelf bepalen: aldus bedraagt de relatieve hoeveelheid verkoopbaar vlees 57 procent van het levend gewicht in de S-klasse.

categorie	
A	geslachte, niet-gecastreerde, jonge mannelijke dieren minder dan twee jaar oud
B	geslachte, niet-gecastreerde andere mannelijke dieren
C	osses
D	koelen
E	geslachte, niet-gekalvde vrouwelijke dieren (vaarzen)
beveelsdheid	
S	superieur
E	uitstekend
U	zeer goed
R	goed
O	matig
P	gering
vetheidsgraad	
1	gering
2	licht
3	middelmatig
4	sterk vervet
5	zeer sterk vervet

Tabel 1 – Seurop-indelingsschema

Tabel 2 – Omrekeningsfactoren in procent in functie van de beveelsdheid (bron: Van de Voorde, 1999)

	Seurop-indeling			
	S	E	U	R
levend gewicht naar koud geslacht gewicht	70	68	64	62
koud geslacht gewicht naar kg verkoopbaar vlees	82	78	76	72
levend gewicht naar kg verkoopbaar vlees	57	53	49	45

deze methodiek nog niet binnen handbereik. Alhoewel, in Denemarken en recent nog in Frankrijk zijn er toestellen voorzien van camera's in werking. De aanschaf van zulke apparatuur is evenwel peperduur en enkel mogelijk door heel grote slachthuizen.

'De conformatie vastleggen via enkele anatomische punten op het runderkarkas zou nog makkelijk kunnen,' geeft Clauwers aan, 'maar het ondubbelzinnig vastleggen van de vetheidsgraad is een ander geval. In tegenstelling tot het varken, waarbij een eenvoudige meting van de rugspeldikte voldoende is, is bij het rund de vetbedekking over het hele karkas belangrijk evenals ook het depotvet op de binnenzijde van de borstholte en buikholte. Kleurverschillen in het vet bemoeilijken daarenboven het probleem. De zeer grote diversiteit van de geslachte gewichten in tegenstelling tot de "gestandaardiseerde" varkens vormt eveneens een extra moeilijkheidsgraad. Maar via de cel Begeleiding Karkasclassificatie volgen we de ontwikkelingen.'

Wat brengt de toekomst?

Naast een eerste gesprek voor het bekomen van een accreditering als erkend controle-orgaan heeft IVB nog andere ambities. Zo heeft IVB via het interprofessioneel overleg en in samenwerking met de universiteit Gent een voorstel uitgewerkt rond de aanbiedingsvorm van de karkassen. Hiermee wordt gepoogd om eindelijk klaarheid te scheppen in wat mag en niet mag worden verwijderd en tot hoever de ontvetting (het trimmen) van karkassen mag gebeuren. Momenteel zijn er zo'n twintig verschillende aanbiedingsvormen. Dit wordt gestandaardiseerd naar vijf. 'Dertig kilo meer of minder in de extreemste gevallen, het scheelt de producent soms een pak centen', besluit Mathieu Clauwers. 'Dergelijke afspraken dragen bij tot meer transparantie en wederzijds vertrouwen. Wie het spel niet eerlijk meespeelt zet zichzelf op termijn buiten spel.'

Guy Nantier